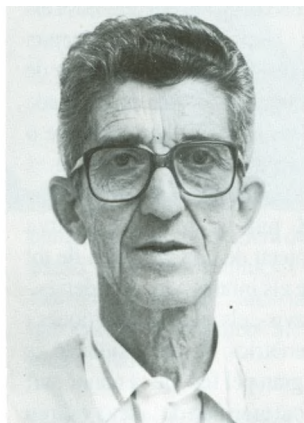

EL PLA DE LA CURTA

RAMON LLONGARRIU I MONSALVATGE

Durant la tercera guerra carlista (1872 - 76) -l'última carlinada, com se l'anomena- el dia 15 de març de 1874, les tropes governamentals, sota el comandament del general Nouvilas, pujaven a Olot des de Girona. En arribar a Besalú van tenir notícia que els carlins eren apostats a Castellfollit de la Roca per barrar-li el pas, cosa que els féu canviar de ruta per defugir el combat. Arribats a Argelaguer van pujar a Tortellà i després cap a Montagut per anar a passar el pont del Llierca i després de travessar les muntanyes d'Oix i de Castellar de la Muntanya, saltar a la vall de Bianya des d'on podrien fer cap a Olot, que era el que volien, com hem dit, després d'una bona marrada.

Aquesta estratagema no reeixí. Alguns insinuen si l'itinerari fou una trampa preparada a l'exèrcit regular per espies infiltrats. El cas és que quan la columna de Nouvilas arribà a la Serra del Toix, es trobà encerclada per tots cantons i a mercè dels fusells carlistes, que obrien foc a discreció fins a anihilar les unitats del govern.

Diuen que, ja closa la nit, aparegué per aquells paratges una dona d'Oix, anomenada l'Oixa, disposada a robar tot el que pogués d'aquells cadàvers ensangonats, talment com una au rapinyaire nocturna, envilida i sense escrúpols de cap mena si a algun malferit, moribund, encara li quedaven forces per maleir aquella fembra execrable.

Com que a més del renom d'Oixa li aplicaven el de Curta, segurament per ser una dona petita, l'indret d'aquella fenomenal batalla va quedar batejat amb l'últim dels dos motius i la toponímia d'aquella muntanya donà el nom del Pla de la Curta a un planell, a manera d'una feixa de cultiu, ara emboscat, situat més amunt de Coll Sapell, on s'estreben la Serra del Toix i el Montpetit, al caire de la banda de la Pineda.

Fins aquí els fets, diguem-ne. La imaginació, però, és indeturable per afigurar-nos com podria ser el semblant d'aquella dona malànima. Hom la imagina com una mena de bruixa sense, però, aquelles característiques clàssiques de berrugues a la cara, nas de ganxo i escombra voladora. El país no podia pas donar per a tanta casta. L'epítet de Curta

suggereix una dona menuda, rodona, de ventre sortit on poder descansar les mans com per palpar la seva pròpia ventura quan, asseguda al llindar de la porta, assaboria el got de ratafia, aquell brevatge deliciós que, de jove, li alleujava els dolors del període. Ara ja no necessitava el remei, però era tan bona! El seu geni més fort que el d'un caporal de vara, amb l'home reduït a un quídam sense vot i poca veu, sempre adaptat a fer la viu-viu, i encara a precari, amenaçat per inesperats terrabastalls fenomenals.

L'Oixa o la Curta, com es vulgui, donà nom a un indret que encara avui es manté en ús. De la seva malifeta, però, poca gent en té esment.

◆
En arribar a Besalú
van tenir notícia que els
carlins eren apostats a
Castellfollit de la Roca per
barrar-li el pas,
◆